

Formalno-prawne aspekty prowadzenia działalności gospodarczej.

Podczas tej lekcji dowiesz się:

- ✓ Jakie przepisy regulują prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce.
- ✓ Jak definiowana jest działalność gospodarcza i przedsiębiorca oraz co z tego wynika.
- ✓ Jakie są ograniczenia prowadzenia działalności.
- ✓ Gdzie możesz znaleźć informacje o numerach PKD (Polskiej Klasyfikacji Działalności).
- ✓ Jakie są najbardziej popularne formy prawne prowadzenia działalności gospodarczej oraz jakie są ich plusy i minusy.

Aktem prawnym, który reguluje podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej na terenie Polski jest Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584 z późn. zm.).

Treść ustawy możesz znaleźć między innymi na stronach:

- [Internetowy System Aktów Prawnych](#)
- [Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej](#)

Definicja działalności gospodarczej

Ustawa definiuje działalność gospodarczą jako:

„zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły”.

Istotnym elementem powyższej definicji jest słowo „zarobkowa”. Pamiętaj, planując założenie działalności gospodarczej **Twoim celem powinno być osiągnięcie zysku!**

Warto zaznaczyć także, że przepisom o swobodzie działalności gospodarczej **nie podlega działalność wytwórcza w rolnictwie**, która definiowana jest jako:

„działalność w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego; wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów; wyrobu wina przez producentów będących rolnikami wyrabiającymi mniej niż 100 hektolitrow wina w ciągu roku gospodarczego”.

Zasady i ograniczenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej

Prowadząc działalność gospodarczą powinieneś pamiętać o przestrzeganiu określonych zasad i przepisów prawa, które są wymienione w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej. Przedsiębiorcę obowiązują **zasady**:

- uczciwej konkurencji,
- poszanowania dobrych obyczajów oraz słuszných interesów konsumentów,
- ochrony przed zagrożeniem życia, zdrowia ludzkiego i moralności publicznej,
- ochrony środowiska.

Wykonywanie wybranych zawodów (na przykład adwokaci, biegli rewidenci, doradcy podatkowi, notariusze) wymaga posiadania odpowiednich uprawnień, kwalifikacji czy wykształcenia. W tej sytuacji będziesz zobowiązany zapewnić, aby czynności w ramach danej działalności gospodarczej wykonywały osoby, które posiadają takie uprawnienia.

Aby móc wykonywać niektóre rodzaje działalności gospodarczej musisz uzyskać koncesję, zezwolenie, licencję lub zgodę. W takiej sytuacji to odpowiedni organ administracji państwowej upoważnia przedsiębiorcę do prowadzenia danej działalności.

Koncesja – najbardziej restrykcyjna forma reglamentacji. Dotyczy głównie tych obszarów działalności, które objęte są monopolem państwa (na przykład górnictwo, produkcja i obrót bronią, ochrona osób i mienia). Udziela jej (albo odmawia udzielenia, zmienia lub cofa koncesję) minister właściwy ze względu na przedmiot działalności gospodarczej w drodze decyzji administracyjnej. W art. 46 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej wymienione są rodzaje działalności wymagające uzyskania koncesji.

Zezwolenie – przyznawane na działalność, która ma szczególne znaczenie dla bezpieczeństwa państwa, obywateli i ochronę interesu publicznego (na przykład działalność związana z narażeniem na promieniowanie jonizujące, fundusze emerytalne, rybołówstwo morskie). Informacje na temat przepisów dotyczących działalności wymagających uzyskania zezwolenia znajdziesz w art. 75 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. W Tym samym artykule wymienione są też przepisy dotyczące rodzajów działalności wymagających uzyskania **licencji** (transport drogowy i kolejowy) oraz **zgody** (prowadzenie systemu płatności lub systemu rozrachunku papierów wartościowych).

Działalność regulowana – wykonywanie niektórych rodzajów działalności nie wymaga uzyskania koncesji, zezwolenia, licencji lub zgody, ale wiąże się z koniecznością wpisania do odpowiedniego rejestru (co zazwyczaj podlega opłacie skarbowej). Przedsiębiorca

w organie prowadzącym rejestr działalności gospodarczej oświadcza, że spełnia warunki wymagane do wykonywania danej działalności. O tym, które rodzaje działalności wymagają wpisania do odpowiedniego rejestru mówią przepisy odrębnych ustaw (na przykład prowadzenie agencji zatrudnienia, działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, działalność lecznicza).

Jeżeli w ramach prowadzonej działalności gospodarczej będziesz wprowadzać towar do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Twoim obowiązkiem będzie zamieszczenie na towarze, jego opakowaniu, etykiecie lub instrukcji, pisemnych informacji w języku polskim:

- dotyczących firmy producenta i jego adresu,
- umożliwiających identyfikację towaru, chyba że przeznaczenie towaru jest oczywiste.

Polska Klasyfikacja Działalności

Każdy rodzaj działalności gospodarczej ma przypisany konkretny numer **PKD** (Polska Klasyfikacja Działalności). Rejestrując działalność gospodarczą w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej musisz podać wybrany numer lub numery (nie istnieją ograniczenia co do ilości wpisanych numerów PKD).

Na portalu internetowym www.biznes.gov.pl nadzorowanym przez Ministra Rozwoju możesz znaleźć [wyszukiwarkę kodów PKD](#).

W tabeli zawarte są także informacje o procedurach administracyjnych powiązanych z danym rodzajem działalności. Jeśli nie wiesz, czy wybrany przez Ciebie rodzaj działalności wiąże się ze spełnieniem dodatkowych wymogów (między innymi posiadaniem szczególnych uprawnień, uzyskaniem wpisu do odpowiedniego rejestru, uzyskaniem koncesji, zezwolenia, zgody albo licencji) możesz to sprawdzić właśnie za pomocą wyszukiwarki kodów PKD.

Definicja przedsiębiorcy

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej definiuje **przedsiębiorcę** jako:

„osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej”.

Pamiętaj, że prowadzenie działalności gospodarczej we własnym imieniu oznacza wykonywanie jej **na własny rachunek i na własne ryzyko!** Jako przedsiębiorca będziesz ponosić odpowiedzialność za wszystkie swoje działania i decyzje. W przypadku prowadzenia

indywidualnej działalności gospodarczej odpowiadasz całym swoim majątkiem osobistym (także majątkiem wspólnym małżonków) za zobowiązania firmy.

Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej wskazuje, że „Państwo stwarza, z poszanowaniem zasad równości i konkurencji, korzystne warunki dla funkcjonowania i rozwoju mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców”.

Mikroprzedsiębiorca - w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 10 pracowników oraz
- osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 2 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 2 milionów euro.

Mały przedsiębiorca - w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
- osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 10 milionów euro.

Średni przedsiębiorca - w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych:

- zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
- osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 50 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczyły równowartości w złotych 43 milionów euro.

Warto znać powyższe rozróżnienie, aby poszukiwać informacji na temat dedykowanych programów wsparcia ze strony państwa.

Forma prawna Twojej firmy

Jedną z kwestii, które musisz rozważyć na etapie planowania firmy jest wybór odpowiedniej formy prawno-organizacyjnej prowadzenia działalności gospodarczej. Z każdą formą prawną wiązą się inne obowiązki biurokratyczne, inny poziom odpowiedzialności właścicieli, inne koszty prowadzenia firmy oraz procedury jej rejestracji. Wybór odpowiedniej opcji dla Ciebie zależy od kilku kwestii:

- Chcesz prowadzić działalność samodzielnie czy ze współnikiem?
- Jaki masz kapitał początkowy?
- Czy planujesz branie większych kredytów?
- Na jaką skalę chcesz działać?
- Z jakiej formy rozliczeń podatkowych będziesz korzystał?
- Czy możesz zaryzykować prywatny majątek?

Najbardziej popularne formy prawne wśród zakładanych w Polsce działalności

Jednoosobowa działalność gospodarcza

- forma szczególnie praktyczna, gdy planujesz prowadzić działalność samodzielnie oraz gdy działasz na niedużą skalę i nie zamierzasz zaciągać kredytów,
- najprostsza forma prowadzenia własnej firmy (proste jej otwarcie, zawieszenie i likwidacja tzw. „jedno okienko”, nie trzeba tworzyć zorganizowanej struktury),
- uruchomienie firmy jest bezpłatne i nie trzeba mieć żadnego kapitału zakładowego,
- masz duży wybór możliwych form opodatkowania (karta podatkowa, ryczałt, podatek progresywny lub liniowy),
- jest to forma prawna, na którą **można otrzymać dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej** z Urzędu Pracy,
- minusem jest z kolei odpowiadanie całym majątkiem osobistym (również wspólnym majątkiem małżonków) za zobowiązania firmy, nie ma rozróżnienia na majątek firmy i majątek właściciela.

Spółka cywilna

- najprostszy rodzaj spółki – jest to umowa łącząca przedsiębiorców, w której wspólnicy zobowiązują się dążyć do wspólnego celu gospodarczego,
- każdy ze współników rejestruje swoją jednoosobową działalność gospodarczą a następnie spisują umowę zawarcia spółki i zmieniają wpis w CEIDG z wpisu osobistego na wpis spółki,
- w nazwie firmy muszą pojawić się nazwiska wszystkich współników,
- szybka i mało skomplikowana rejestracja, nie tak prosta jak w przypadku jednoosobowej działalności gospodarczej, ale mniej skomplikowana niż w przypadku innych spółek,
- założenie i prowadzenie spółki jest tanie, nie trzeba mieć kapitału założycielskiego, jedyna opłata to podatek od czynności cywilnoprawnych po podpisaniu umowy założenia spółki (podstawą opodatkowania jest wartość wkładów wniesionych do majątku spółki),

- duży wybór możliwych form opodatkowania, spółka cywilna nie jest płatnikiem podatków, każdy wspólnik opodatkowuje przypadający na niego dochód, jaki przynosi mu spółka (karta podatkowa, ryczałt, podatek progresywny, liniowy),
- forma prawna dla firm działających na mniejszą skalę (np. gdy dla wspólników to działalność dodatkowa), gdzie wspólnicy dobrze się znają i w 100% sobie ufają (w przypadku tej formy również odpowiadasz majątkiem osobistym za zobowiązania firmy a dodatkowo obowiązuje solidarna odpowiedzialność wszystkich wspólników czyli np. możesz odpowiadać majątkiem osobistym za zobowiązania wspólnika związane z prowadzoną działalnością gospodarczą),
- w umowie zawarcia spółki wspólnicy określają m. in. wkład każdego z nich (pieniądze, nieruchomości, maszyny, praca własna) oraz podział zysków i strat,
- udział w kosztach i przychodach jest proporcjonalny np. jeśli masz 80% udziału w przychodach to taki sam jest Twój udział w kosztach,

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

- najbardziej popularna forma spółek kapitałowych - posiadających pełną osobowość prawną w odróżnieniu od powyżej opisanych form (w jednoosobowej działalności gospodarczej oraz spółce cywilnej przedsiębiorcą jesteś Ty a w spółce z o. o. jest nim sama spółka), spółka ma własny majątek, płaci podatki od swoich dochodów, może we własnym imieniu nabywać prawa, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywana,
- warto o niej myśleć, gdy chcesz działać na większą skalę, planujesz inwestycje lub zakładasz spółkę z osobą, której nie ufasz w 100%,
- atutem jest to, że spółka ma swój majątek i nim odpowiada za swoje zobowiązania, wspólnicy odpowiadają za zobowiązania spółki do wysokości swojego wkładu, czyli w razie niepowodzenia nie odpowiadają majątkiem osobistym, nie staną się bankrutami,
- założenie spółki jest drogie: musi ona mieć kapitał zakładowy (minimum 5 000 zł), umowa założenia musi być w formie aktu notarialnego (kilkaset złotych) chyba że rejestrujesz firmę przez internet. Dodatkowe koszty to: koszt odpisów umowy, notarialnego uwierzytelnienia podpisów członków zarządu, podatku, wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego, ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.
- prowadzenie jest kosztowne (obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych bez względu na wysokość obrotów) i skomplikowane (musi funkcjonować zarząd, może być powołana rada nadzorcza lub komisja rewizyjna),
- sporo obowiązków biurokratycznych – co roku obowiązek przygotowania sprawozdania finansowego, sprawozdania z działalności, przynajmniej raz w roku obowiązek zwołania zgromadzenia wspólników, przekazywania dokumentów do Urzędu Skarbowego i Krajowego Rejestru Sądowego,

- występuje podwójne opodatkowanie (spółka jako osoba prawna płaci podatek dochodowy a dywidendy wypłacane wspólnikom są również objęte podatkiem dochodowym),
- likwidacja spółki jest skomplikowana i czasochłonna (nawet kilka miesięcy),

Opisane powyżej formy prawne działalności należą do najpopularniejszych sposobów rejestracji firmy, szczególnie w przypadku początkujących przedsiębiorców. Oprócz nich istnieją też inne możliwości, z których każda przeznaczona jest dla firmy w innej sytuacji np. **spółka partnerska** jest przeznaczona dla wolnych zawodów (np. lekarz, architekt, księgowy, prawnik), **spółka jawna** jest formą przejściową pomiędzy spółką z o. o. a spółką cywilną (ma swój majątek, ale wspólnicy odpowiadają za jej zobowiązania również prywatnym majątkiem), **spółka komandytowa** pozwala na ochronę majątku prywatnego wspólnika zwanego komandytariuszem (odpowiada za zobowiązania do wysokości swojego wkładu) natomiast wspólnik zwany komplementariuszem odpowiada całym swoim majątkiem, w **spółce komandytowo – akcyjnej** komplementariuszem może być np. spółka z o.o. Wybór najbardziej optymalnej jest ważnym elementem planowania firmy. Pamiętaj jednak, że jeżeli firma się rozwinie i wybrana forma prawna przestanie Ci odpowiadać, możesz zmienić ją na bardziej korzystną.

Jeśli jesteś zainteresowany prowadzeniem firmy i dodatkowo zależy Ci na realizacji celów społecznych możesz rozważyć prowadzenie spółdzielni socjalnej, jednej z form tzw. przedsiębiorstwa społecznego.

spółdzielnia socjalna

- jej funkcjonowanie określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych,
- przedmiotem jej działalności jest przede wszystkim prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa w oparciu o osobistą pracę członków w celach społecznej i zawodowej reintegracji jej członków (spółdzielnia socjalna musi prowadzić działalność gospodarczą, ale zysk osiągnany z tej działalności jest środkiem do realizacji celów statutowych a nie celem samym w sobie),
- może być założona przez osoby fizyczne (należące do ściśle określonych grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym: bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, uzależnienie, choroba psychiczna, pomoc socjalna, więzienie, uchodźcy) i osoby prawne (organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego lub kościelne osoby prawne),
- założyć spółdzielnię socjalną może co najmniej 5 osób fizycznych lub co najmniej 2 osoby prawne,

- członkami spółdzielni mogą być również osoby spoza grup określonych w ustawie, których ustawa nazywa specjalistami, ale ich liczba nie może być większa niż 50% liczby wszystkich członków spółdzielni,
- najważniejszym dokumentem wewnętrznym spółdzielni jest jej statut, zawiera informacje o nazwie (określenie „spółdzielnia socjalna”), strukturze, prawach i obowiązkach członków, zasadach i trybie ich przyjmowania, wypowiedzenia członkostwa, wykreślenia i wykluczania członków, przedmiocie działalności, wysokości wpisowego, liczbie i wysokości udziałów, zasad funkcjonowania organów spółdzielni (walnego zgromadzenia i zarządu i rady nadzorczej),
- procedura rejestracji - rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym (nawet kilka miesięcy), uzyskanie numer REGON, rejestracja w urzędzie skarbowym i uzyskanie numeru NIP, rejestracja w ZUS i założenie konta bankowego (środki z funduszu założycielskiego, wpisowe i udziały),
- **założyciele spółdzielni mogą: otrzymać jednorazową dotację na utworzenie spółdzielni** przyznawaną z Funduszu Pracy (wniosek o te środki składa się w Powiatowym Urzędzie Pracy), korzystać ze środków PFRON, Europejskiego Funduszu Społecznego, oraz ubiegać się w starostwie o refundację składek za ubezpieczenie społeczne (w ramach formuły zatrudnienia wspieranego). Spółdzielnie socjalne korzystają również ze zwolnień podatkowych (dochody spółdzielni socjalnej wydatkowane na cele związane ze społeczną i zawodową reintegracją członków spółdzielni zwolnione są z podatku dochodowego od osób prawnych) i zwolnień z opłat sądowych.
- prowadzenie spółdzielni socjalnej wymaga dużej samodzielności i odpowiedzialności członków (kolektywny sposób podejmowania decyzji, każdy dysponuje jednym głosem, pełna odpowiedzialność za sprawy przedsiębiorstwa, długofalowe planowanie, dbanie o finanse, zarządzanie własną działalnością, wyznaczanie kierunków rozwoju)
- zysk spółdzielni można przeznaczyć na fundusz zasobowy, fundusz inwestycyjny, cele zawodowe, społeczne, oświatowo-kulturalne, społecznie użyteczne,
- dotacje i doradztwo dla zainteresowanych założeniem spółdzielni socjalnej oferują **Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej**,